

Mindig veled

A »szűz szemek« oldaláról kellene nézni a megfilmesített regényeket — írta a legutóbb Nagy Péter a »Csendes Don«-film kapcsán, azon tündödvé, vajon hogyan látná ezt a filmet, ha nem olvasta volna a regényt. De olvasta. S olvastuk, nincs mit tenni: az agy akaratlanul is összeveti a látott képet az elképzelttel. Ebben az összevetésben a film még akkor is óhatatlanul a rövidebbet húzza, ha történetesen remekmű.

Tárgyilagossabb hát a vélemény, ha nem ismerjük a regényt? A filmről, »mint olyanról« feltétlenül. A napokban Eduard Claudius német író »Virágzó olajfák és kopár hegyek« című Nemzeti Díjas regényének filmváltozata (nálunk »Mindig veled« címmel játszáék) adott alkalmat ilyen — remélhetőleg — tárgyilagossá kialakítására. A regényt — amely nálunk nem jelent meg — nem olvastuk, s így a filmet nincs mivel összehasonlítani. Önmagában nézve is igen nagy vállalkozás. Három országban játszódik, szereplői három nyelven beszélnek. Gerince pedig a viszonylag kevészer megénekelte hálás-szép téma: a spanyol polgárháború, a nemzetközi brigádok harca. S a filmnek azok a részei a legsilkerültebbek, ahol a témában rejlő nemes pátoszt, az »ezernyelvű, egyszívű brigádok« szívderítő egyetakarását, lobogó segítőkészségét a film eszközeivel szólaltatja meg Martin Hellberg rendező. Az egyik képsonban a harcba induló önkénteseket szállítja a vonat a dús spanyol tájakon át. Az állomásokon

ujjongó parasztok várják a frontra igyekvő német és francia fiúkat — gyümölcsöskosarakkal, teli borosflaskókkal és Földközi-tengeri vérmérsékletük minden hevével árasztják el őket. Kevés a szó, de sok az emlékezetes villanás ebben a jelenetben. S nagyszabású ellenpontja e képsornak a menekülő lakosság és a túl-erőtől legyőzött brigádok megérkezése a francia határra. Kétoldalt meredek sziklafal, mögöttük Franco stáisztiái, előttük pedig a határra vezényelt francia katonaság zárja el az utat. Itt sem a szó, hanem a kép beszél — s hatásosan.

Ahol azonban a pátosz nem képekben fejeződik ki, nyomban veszít meggyőző erejéből és művészi hatásából. Az igazán nagy dolgok kifejezésére kevés a szó, különösen ha sokszor hallottuk már; igényes és igénytelen nézőre egyaránt hatástalan marad. A főhősnek, a német emigráns Rhode-nak nem egészen újszerű konfliktusa a szerelem és a kötelesség választóján, s az ezzel kapcsolatban bőséggel elhangzó mondatok, bizony meg sem közelítik a tömegjelenetek szükségű határosságát. A kisebb szereplők közt több egészen kitűnő akad: ilyen a Tel-Aviv-i esett kis szabósegédből lett spanyol szabadsághős alakítója. A főszereplő Wolfgang Stumpf azonban sokszor viaskodik a szájába adott szólalomokkal, Gisela Trowe fiús lényéhez pedig kevésbé illik az a szüntelen érzelmi olvadáspont, amelyen szerepe folytán másfél órán át hevülni kénytelen.

F. F.

